

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.134>

УДК 339.92:336.02(477)

I. О. Григорук,

к. е. н., доцент кафедри фінансів,

ПВНЗ «Вінницький фінансово-економічний університет»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4131-6031>

О. В. Колісник,

аспірант, ПВНЗ «Вінницький фінансово-економічний університет»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0733-6493>

ПЕРСПЕКТИВНІ МОДЕЛІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТИМУЛЮВАННЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

I. Hryhoruk,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,

Vinnitsia Financial and Economic University

(Private Higher Education Institution)

O. Kolisnyk,

Postgraduate student, Vinnitsia Financial and Economic University

(Private Higher Education Institution)

PROSPECTIVE MODELS FOR THE IMPLEMENTATION OF UKRAINE'S FINANCIAL POLICY IN THE CONTEXT OF STIMULATING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH

У статті досліджено теоретичні та прикладні засади формування фінансової політики України в контексті забезпечення сталого економічного зростання. Проаналізовано сучасний стан фінансової політики, виявлено ключові проблеми бюджетної системи, боргової стійкості та обмеженості фінансового простору. Особливу увагу приділено ролі децентралізації фінансів і впливу державних фінансів на досягнення Цілей сталого розвитку. Обґрунтовано доцільність переходу до комплексної моделі фінансової політики, що поєднує стимулюючу фінансову політику, боргову збалансованість, інституційну модернізацію та євроінтеграційний вектор. Визначено, що ефективна фінансова політика має базуватися на узгодженні стратегічних пріоритетів розвитку з бюджетними рішеннями та підвищенні результативності використання публічних ресурсів. Запропоновані підходи можуть бути використані при формуванні державної фінансової стратегії в умовах післявоєнного відновлення. Отримані результати мають практичне значення для вдосконалення механізмів реалізації фінансової політики України.

The article examines the theoretical and applied foundations of financial policy formation in Ukraine in the context of ensuring sustainable economic growth. The current state of fiscal policy is analysed, and key problems of the budget system, debt sustainability, and limited fiscal space are identified. Particular attention is paid to the role of fiscal decentralisation and the impact of public finance on achieving the Sustainable Development Goals. The expediency of transitioning to a comprehensive financial policy model combining growth-oriented fiscal policy, debt balance, institutional modernisation, and a European integration vector is substantiated. It is determined that effective financial policy should be based on the alignment of strategic development priorities with budget decisions and improving the efficiency of public resource use. The proposed approaches can be applied in shaping Ukraine's financial strategy in the context of

post-war recovery. The results obtained have practical significance for improving the mechanisms of financial policy implementation in Ukraine.

The study highlights the importance of strengthening institutional capacity and enhancing transparency in public financial management. It emphasises the need to develop medium-term budget planning as a tool for ensuring fiscal sustainability. The role of investment-oriented public expenditures in stimulating economic growth is also substantiated. Additionally, the research underlines the necessity of balancing external financial support with domestic resource mobilisation. Special attention is given to the integration of innovation and digitalisation into financial policy frameworks. Finally, the study confirms that the effectiveness of financial policy largely depends on its adaptability to external and internal economic challenges. The findings also suggest that a coordinated combination of fiscal, institutional, and investment instruments is essential for ensuring resilience, competitiveness, and long-term macroeconomic stability in Ukraine. Furthermore, the implementation of these approaches requires consistent policy coordination and the strengthening of strategic planning mechanisms at both national and local levels.

Ключові слова: фінансова політика, сталий економічний розвиток, фіскальна політика, державний бюджет, боргова стійкість, фіскальний простір, децентралізація, Цілі сталого розвитку.

Keywords: financial policy, sustainable economic development, fiscal policy, state budget, debt sustainability, fiscal space, decentralisation, Sustainable Development Goals.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фінансова політика України в умовах глобальних та внутрішніх викликів, зокрема воєнного стану, боргового навантаження та інституційних дисбалансів, потребує переорієнтації на забезпечення сталого економічного зростання та

досягнення цілей сталого розвитку. Водночас існуючі моделі її реалізації залишаються недостатньо ефективними, що зумовлює необхідність пошуку та обґрунтування перспективних підходів до формування фінансової політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема фінансової політики розкрита досить детально багатьма авторами, тож доцільно структурувати за основними тематичними напрямками. До групи праць, присвячених загальним засадам фіскальної політики та її трансформації, належать дослідження Єфименко Т. [1], Богдан Т., Глігоров В., Гавлік П., Ландесманн М. [4], Мединська Т., Головачко В., Виклюк М., Вовк М. [13], Петруненко І., Лавров Р., Куйбіда В. [5]. Питання взаємозв'язку фінансової політики та досягнення Цілей сталого розвитку висвітлюються у роботах Грубляк С., Безрукова В., Бак Н., Глущевський В. [2], Мартиненко В., Коляда Т., Скорик М. [10], Колдовський А. [14]. Дослідження ефективності публічних фінансів, бюджетної політики та інституційного забезпечення представлені у працях Сокіл О. [6], Сторонянська І., Беновська Л., Івашко О. [7], Поліщук В., Дорош В., Ішук Л. [8]. Проблематика боргової політики та фіскального простору розглядається у дослідженнях Григор'єв Г. [9], Богдан Т. [3]. Питання децентралізації фінансів і регіонального розвитку розкриті у працях Кириленко О., Гавкалова Н., Шашкевич О. [11], Котіна Г., Степура М., Матвійчук Д., Майстер А. [12].

Таким чином, сучасний науковий дискурс охоплює широкий спектр підходів до аналізу фінансової політики України, що формує підґрунтя для подальших досліджень у контексті забезпечення сталого економічного зростання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування перспективних моделей реалізації фінансової політики України в умовах сучасних викликів з урахуванням необхідності забезпечення сталого економічного зростання.

Для досягнення цієї мети поставлено завдання дослідити теоретичні засади фінансової політики, проаналізувати її сучасний стан і обмеження, а також визначити ефективні інструменти та моделі її трансформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова політика у сучасному розумінні виходить за межі традиційного трактування як інструменту балансування державного бюджету. Передусім ідеться про системну діяльність держави щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів із метою досягнення стратегічних соціально-економічних цілей. У цьому контексті вона охоплює податкову, бюджетну, боргову та інвестиційну складові, які функціонують не ізольовано, а в тісному взаємозв'язку. Водночас ефективність фінансової політики визначається не лише обсягами мобілізованих ресурсів, а й якістю інституційного середовища, рівнем прозорості та здатністю держави забезпечувати довгострокову макрофінансову стабільність [1, с.9].

Поняття сталого економічного зростання, у свою чергу, передбачає не просто кількісне збільшення валового внутрішнього продукту, а збалансований розвиток економічної, соціальної та екологічної складових. Такий підхід зміщує акценти з короткострокових фінансових результатів на довгострокову стійкість економічної системи. Зокрема, зростання вважається сталим тоді, коли воно супроводжується підвищенням продуктивності, розвитком людського капіталу та мінімізацією екологічних ризиків. У цьому сенсі фінансова політика стає не лише інструментом перерозподілу ресурсів, а й важелем структурної трансформації економіки [2, с. 227].

Поточна фінансова політика України поєднує стабілізаційні та адаптаційні заходи, орієнтовані на підтримку макрофінансової рівноваги в умовах воєнних і економічних викликів. Водночас вона має переважно реактивний характер: рішення формуються під впливом короткострокових потреб (оборона, соціальні видатки, інфраструктура), що обмежує можливості реалізації інвестиційно орієнтованої моделі розвитку [6, с.32].

Бюджетна система зберігає хронічний дисбаланс між доходами і видатками, посилений залежністю доходів від непрямих податків і зовнішньої кон'юнктури, а також жорсткістю видаткової структури. Це формує «бюджетну інерцію» і звужує простір для маневру [7, с. 281]. Одночасно зберігається фіскальна нестабільність, що проявляється у високому дефіциті, волатильності надходжень та зростанні боргового фінансування. У кризові періоди це призводить до скорочення інвестиційних видатків на користь поточного фінансування, що стримує довгострокове зростання [8, с. 455].

Суттєвим обмеженням є дефіцит внутрішніх ресурсів і залежність від зовнішнього фінансування, яке, попри критичну підтримку бюджету, підвищує вразливість до зовнішніх умов і політичних факторів [9, с.69]. Паралельно з цим спостерігається низька ефективність публічних видатків, зумовлена слабким розвитком програмно-цільового підходу та обмеженим використанням аналітичних інструментів, що зміщує акцент із розвитку на споживання [7, с. 286].

Інституційні проблеми, такі як фрагментарність обліку, недостатня прозорість і слабка інтеграція фінансових систем, додатково ускладнюють ухвалення обґрунтованих рішень і знижують довіру до фінансової політики [6, с. 39]. Отже, її сучасний стан визначається балансуванням між стабілізацією та розвитком, однак структурні дисбаланси й обмеження істотно стримують перехід до стратегічно орієнтованої моделі економічного зростання.

Поняття боргової стійкості у сучасній фінансовій науці трактується ширше, ніж проста здатність обслуговувати борг. Йдеться про підтримання такого рівня боргового навантаження, який не загрожує макроекономічній стабільності та довгостроковому розвитку. При цьому враховуються не лише співвідношення боргу до ВВП, а й його структура, валютні ризики та вартість обслуговування [3, с. 206].

Державний борг України суттєво зріс під впливом кризових факторів, передусім війни. Його значна частка формується за рахунок зовнішніх

запозичень, що забезпечує фінансування критичних потреб, але водночас посилює залежність від зовнішніх джерел і валютних коливань. Зростання частки пільгових ресурсів тимчасово пом'якшує борговий тиск, однак не усуває довгострокових ризиків, особливо за низької ефективності використання залучених коштів [9, с.71].

Вплив боргу на економічне зростання залежить від напрямів його використання. Інвестиційне спрямування запозичень здатне стимулювати розвиток, тоді як фінансування поточних видатків підсилює фіскальний тиск і боргову залежність. Для України характерна саме друга тенденція, що обмежує позитивний ефект боргової політики [3, с. 207].

У цьому контексті визначальним є фіскальний простір – здатність держави розширювати видатки без загрози фінансовій стабільності. В Україні він залишається обмеженим через високий дефіцит, значне боргове навантаження та залежність від зовнішнього фінансування, що звужує можливості для стимулюючої політики [9, с.72]. Доцільно узагальнити ключові параметри впливу боргового навантаження на економічний розвиток в табл. 1.

Таблиця 1. Вплив боргової політики на економічне зростання

Напрямок впливу	Позитивний ефект	Негативний ефект
Інвестиції	Фінансування інфраструктурних проєктів	Витіснення приватних інвестицій
Бюджетна політика	Можливість антикризового стимулювання	Зростання витрат на обслуговування боргу
Макростабільність	Підтримка економіки у кризові періоди	Підвищення фінансових ризиків
Зовнішній сектор	Доступ до міжнародних ресурсів	Валютні ризики та залежність

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [2;3;9]

Ризики боргової політики в Україні мають як короткостроковий, так і довгостроковий характер. У короткостроковій перспективі вони пов'язані з необхідністю регулярного обслуговування боргу в умовах обмежених бюджетних ресурсів, а у довгостроковій – із накопиченням боргових зобов'язань, що можуть обмежити економічний розвиток у майбутньому. Особливої уваги заслуговують валютні ризики, оскільки значна частка боргу

номінована в іноземній валюті, а також ризики зміни умов зовнішнього фінансування.

Отже, боргова стійкість та фіскальний простір виступають не просто технічними характеристиками фінансової системи, а фундаментальними обмеженнями економічної політики. Їхній стан визначає, наскільки держава здатна реалізовувати активну, орієнтовану на розвиток фінансову політику, що особливо важливо в умовах післякризового відновлення економіки.

Наступним логічним кроком є розгляд децентралізації фінансів як одного з ключових інструментів трансформації фінансової політики у напрямі забезпечення сталого економічного зростання.

Реформа децентралізації в Україні, яка активно реалізується з 2014 року, суттєво змінила архітектуру публічних фінансів. Її сутність полягає у передачі значної частини повноважень і фінансових ресурсів на рівень територіальних громад. Це дозволило не лише підвищити оперативність прийняття рішень, а й сформувану нову модель відповідальності за місцевий розвиток. Водночас децентралізація не є самоціллю і її ефективність визначається тим, наскільки вона здатна стимулювати економічну активність на місцях і створювати умови для довгострокового зростання [10, с. 95].

Роль місцевих бюджетів у цьому процесі поступово зростає. Саме через них реалізується значна частина інвестиційних програм, фінансуються інфраструктурні проєкти, підтримується розвиток освіти, медицини та комунального господарства. На відміну від центрального рівня, місцеві органи влади мають кращу інформацію про специфіку територій, що дає змогу більш точно спрямовувати ресурси. У цьому контексті місцеві бюджети виступають не лише інструментом перерозподілу, а й важелем економічного стимулювання, здатним активізувати підприємницьку діяльність та залучення інвестицій [11, с. 398].

Фінансова спроможність громад є ключовою передумовою ефективної децентралізації. Вона визначається не лише обсягом доходів, а й стабільністю їх надходження, диверсифікованістю джерел та ефективністю управління

фінансовими ресурсами. Успішні громади, як правило, мають широку податкову базу, активну інвестиційну політику та розвинену інфраструктуру. Водночас значна частина територіальних громад залишається фінансово залежною від трансфертів з державного бюджету, що обмежує їхню автономію та знижує мотивацію до розвитку власної доходної бази [12, с. 147].

Проблеми міжбюджетних відносин, попри проведені реформи, зберігають свою актуальність. Йдеться насамперед про недосконалість механізмів горизонтального та вертикального вирівнювання, які не завжди забезпечують справедливий розподіл ресурсів між громадами. У деяких випадках система трансфертів формує залежність від центрального бюджету, знижуючи стимули до ефективного використання ресурсів. Крім того, спостерігається певна асиметрія у розподілі повноважень і фінансового забезпечення, коли обсяг делегованих функцій не повною мірою підкріплюється відповідними ресурсами [10, с.96].

Особливої уваги заслуговує проблема регіональних диспропорцій розвитку. Попри позитивні результати децентралізації, різниця між економічно сильними та слабкими регіонами залишається значною. Це зумовлено як історичними факторами, так і нерівномірним розподілом ресурсного потенціалу, інвестицій та людського капіталу. У результаті одні громади демонструють високі темпи розвитку, тоді як інші стикаються з хронічним дефіцитом ресурсів і обмеженими можливостями для зростання.

Для кращого розуміння впливу децентралізації на економічний розвиток ми узагальнили ключові ефекти в табл. 2.

Таблиця 2. Ефекти фінансової децентралізації для сталого розвитку

Напрямок	Позитивні ефекти	Обмеження
Управління ресурсами	Підвищення ефективності використання коштів	Нерівномірність управлінських спроможностей
Економічний розвиток	Стимулювання місцевого бізнесу та інвестицій	Залежність від трансфертів
Соціальна сфера	Краща адаптація послуг до потреб населення	Обмеженість фінансування

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [10-12]

Таким чином, децентралізація фінансів створює потенційно потужний інструмент стимулювання сталого економічного зростання, однак її ефективність значною мірою залежить від якості інституційного середовища, рівня фінансової спроможності громад та збалансованості міжбюджетних відносин. Без вирішення цих проблем децентралізація ризикує перетворитися з інструменту розвитку на джерело нових дисбалансів.

Центральним елементом подальшого дослідження є виокремлення тих моделей фінансової політики, які не лише відповідають поточним викликам України, а й створюють основу для довгострокового, структурно збалансованого економічного зростання.

У сучасних умовах фінансова політика України вже не може обмежуватися функцією фіскального утримання системи. Її зміст об'єктивно зміщується у бік розвитку. Саме тому доцільно говорити не про одну універсальну модель, а про кілька взаємодоповнювальних моделей реалізації фінансової політики, кожна з яких має власну логіку, інструменти та межі застосування. У сукупності вони формують контур перспективної архітектури державного фінансового управління, орієнтованої на відновлення, модернізацію та стійке зростання [4, с. 61].

Першою і, без перебільшення, базовою для України є модель стимулюючої фіскальної політики, орієнтованої на економічне зростання. Її сутність полягає у тому, що бюджет і податкова система розглядаються не лише як механізм акумуляції ресурсів, а як інструмент формування нової структури економіки. Ідеться передусім про перенесення акценту з фінансування споживання на фінансування розвитку. За таких умов пріоритет отримують капітальні видатки, інфраструктурні інвестиції, підтримка високотехнологічних секторів, людського капіталу та виробничого оновлення.

Для України така модель є особливо важливою, оскільки післякризове та воєнне відновлення потребує не просто компенсації втрат, а створення нових точок економічного зростання. Інвестиційна орієнтація фіскальної

політики означає, що державні видатки мають проходити селекцію за критерієм довгострокового мультиплікативного ефекту. Наприклад, фінансування транспортної, енергетичної чи цифрової інфраструктури не лише підтримує сукупний попит у короткому періоді, а й знижує транзакційні витрати бізнесу в середньостроковій перспективі. Саме на цьому побудована логіка *growth-enhancing fiscal policy*, яка поступово витісняє жорстко рестриктивні підходи [4, с. 60].

Окреме місце в межах цієї моделі займають податкові стимули. Йдеться не про механічне зниження податків як таке, а про цільове податкове налаштування, що заохочує інвестування, інновації, легалізацію діяльності та розширення виробництва. Для України найбільш доцільними виглядають інструменти прискореної амортизації, податкових кредитів на інноваційні та експортно орієнтовані проекти, а також селективні стимули для малого і середнього бізнесу в секторах з високою доданою вартістю. Водночас податкові стимули мають бути чітко обмежені в часі, прозорі за критеріями надання і пов'язані з вимірюваними результатами. Інакше вони перетворюються на канал фіскальних втрат без реального ефекту для розвитку.

Підтримка бізнесу в цій моделі також має змінити свій характер. Ефективна фінансова політика не повинна підміняти ринок, але має усувати бар'єри, які стримують приватну ініціативу. Це стосується гарантійних механізмів кредитування, спільного фінансування інвестиційних проєктів, розвитку експортного страхування, підтримки релокації та відновлення виробництв. За змістом така модель є не дотаційною, а каталізуючою: держава запускає механізми, які надалі дозволяють бізнесу працювати на самопідтримуваній основі [5, с. 48].

Друга перспективна модель пов'язана з поглибленням фінансової децентралізації, але вже не в суто адміністративному розумінні, а як інструменту сталого розвитку територій. Її ключова ідея полягає в тому, що джерела економічного зростання дедалі частіше формуються на локальному

рівні. Саме громади здатні швидше і точніше реагувати на потреби місцевої економіки, інфраструктури, ринку праці та соціальної сфери.

Розширення фінансової автономії громад у цій моделі означає не просто збільшення частки коштів на місцях. Ідеться про формування реальної бюджетної суб'єктності, коли громада може планувати розвиток на кілька років уперед, залучати інвестиції, формувати власні пріоритети видатків і не залишатися повністю залежною від трансфертної логіки центру. Це передбачає зміцнення власної доходної бази місцевих бюджетів, удосконалення механізмів місцевого оподаткування, розвиток муніципального фінансового менеджменту та підвищення відповідальності за результати використання коштів [10, с. 105].

Особливу роль у цій моделі відіграють локальні інвестиційні програми. Їхня перевага полягає в тому, що вони, як правило, краще прив'язані до реальних потреб територій: модернізація комунальної інфраструктури, енергоефективність, розвиток індустріальних парків, підтримка місцевої логістики, створення умов для малого підприємництва. Успішна громада сьогодні – це не та, що лише збалансовує поточний бюджет, а та, що може перетворити бюджет на інструмент розвитку. Саме цю логіку підтверджують дослідження, присвячені використанню публічних фінансів для сталого зростання місцевих спільнот [11, с. 359; 12, с.154].

Водночас ця модель має і власні обмеження. Вона працює лише за умови зменшення міжрегіональної асиметрії та створення механізмів, які не відтворюють хронічну слабкість окремих територій. Отже, децентралізація має поєднувати автономію з розумним вирівнюванням, а фінансову свободу – з інституційною спроможністю.

Третьою моделлю є боргово-збалансована модель розвитку, яка для України має не допоміжний, а стратегічний характер. Високий рівень зовнішніх та внутрішніх фінансових потреб, особливо в період воєнної та післявоєнної реконструкції, робить запозичення об'єктивно необхідними. Однак сама наявність боргових ресурсів ще не означає розвитку. Питання

полягає в тому, якою є межа боргової безпеки і наскільки продуктивно залучені кошти перетворюються на майбутній економічний потенціал.

Контроль боргу в межах цієї моделі не зводиться до формального стримування певного індикатора. Йдеться про системне управління борговою траєкторією: структурою боргу, валютною композицією, графіком погашення, вартістю обслуговування та прив'язкою боргових рішень до динаміки ВВП. Для України це особливо важливо з огляду на високу чутливість до валютних ризиків, зовнішньої допомоги та макрофінансової нестабільності. Саме тому боргова політика повинна інтегруватися в загальну стратегію зростання, а не існувати як окремий технічний блок [3, с.208].

Ефективне використання позикових ресурсів є другою опорою цієї моделі. Позики, спрямовані на покриття лише поточних дефіцитів, неминуче підсилюють майбутній фіскальний тиск. Натомість залучення ресурсів на цілі відновлення критичної інфраструктури, модернізацію енергетики, розвиток інноваційного виробництва або підтримку експортоорієнтованих секторів може створювати основу для самокомпенсації боргового навантаження за рахунок майбутнього економічного зростання. У цьому сенсі борг має оцінюватися не лише через призму ризику, а й через призму віддачі [9, с.70]. Перспективні моделі фінансової політики узагальнено в табл.3

Четверта модель є менш помітною на перший погляд, однак саме вона значною мірою визначає результативність усіх інших. Ідеться про інституційно-орієнтовану модель фінансової політики, в основі якої лежать прозорість, якісний облік, належний контроль і аналітичне забезпечення управлінських рішень. У реальності навіть найкраще сформульовані фіскальні пріоритети не працюють, якщо державна фінансова система не здатна точно обліковувати ресурси, відстежувати ефективність видатків і своєчасно коригувати політичні рішення.

**Таблиця 3. Перспективні моделі фінансової політики України та їх
ключові характеристики**

Модель	Ключова мета	Основні інструменти	Потенційний ефект
Стимулююча фінансова	Прискорення економічного зростання	Інвестиційні видатки, податкові стимули, підтримка бізнесу	Розширення виробництва, інвестицій, зайнятості
Децентралізаційна	Активізація розвитку територій	Фінансова автономія громад, локальні програми розвитку	Посилення місцевої економіки, зниження регіональних диспропорцій
Боргово-збалансована	Поєднання фінансування розвитку і боргової безпеки	Контроль структури боргу, продуктивне використання запозичень	Зменшення боргових ризиків, збереження фінансової стійкості
Інституційно-орієнтована	Підвищення якості фінансового управління	Прозорість, аудит, цифровий облік, аналітика	Зростання ефективності видатків і довіри
Євроінтеграційна	Узгодження політики з практиками ЄС	Гармонізація правил, міжнародні фонди, спільні інструменти	Інституційна модернізація та доступ до ресурсів

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [3;9-12]

Реформа фінансового управління в цій моделі має охоплювати кілька рівнів. По-перше, йдеться про модернізацію державного фінансового обліку та звітності, включно з цифровою інтеграцією бюджетних, казначейських та аналітичних систем. По-друге, потрібне зміцнення внутрішнього та зовнішнього фінансового контролю не лише як інструменту виявлення порушень, а як способу підвищення управлінської якості. По-третє, важливо перейти від формального адміністрування видатків до оцінки їх результативності та суспільної віддачі [6, с. 39].

Аналітичне забезпечення політики в цій моделі є принциповим. Фінансова політика, орієнтована на сталий розвиток, не може спиратися лише на інерцію попередніх бюджетних рішень. Вона потребує якісних прогнозів, сценарного аналізу, оцінки середньострокових ризиків та використання показників, які відображають не лише фінансову рівновагу, а й ефекти для продуктивності, регіонального розвитку, соціальної стійкості та досягнення цілей сталого розвитку. Інакше політика залишається реактивною, а не стратегічною [8, с.460].

П'ята модель пов'язана з євроінтеграційною трансформацією фінансової політики. Для України це вже не зовнішній орієнтир, а рамка, в межах якої мають поступово перебудовуватися бюджетні правила, механізми контролю, підходи до фінансування розвитку та інститути публічних фінансів. Євроінтеграційна модель передбачає гармонізацію з підходами ЄС не лише у нормативному сенсі, а й у функціональному: фінансова політика має бути передбачуваною, середньостроково орієнтованою, прозорою та результативною.

Гармонізація з ЄС стосується кількох площин одночасно. Це, з одного боку, імплементація фіскальних і бюджетних правил, сумісних з європейською практикою. З іншого – посилення ролі програмно-цільового підходу, середньострокового бюджетного планування, незалежної аналітики та інструментів контролю за ефективністю видатків. Для України важливо, щоб гармонізація не перетворилася на формальне копіювання, а враховувала національні обмеження, воєнні ризики та потреби реконструкції [13, с. 1995].

Використання міжнародних інструментів у межах цієї моделі також має стратегічне значення. Йдеться про доступ до фінансових механізмів ЄС, інструментів технічної допомоги, програм підтримки регіонального розвитку, екологічної модернізації, цифрової трансформації та інституційного зміцнення. Саме тут відкривається можливість поєднати національну фінансову політику з ресурсами та стандартами, що вже довели ефективність у європейському просторі. У цьому сенсі євроінтеграційна модель не лише про запозичення правил, а й про включення України до ширшої системи фінансової координації та розвитку [5, с.56].

Отже, наукова новизна підходу до перспективних моделей фінансової політики України полягає в тому, що вони розглядаються не як альтернативні сценарії, між якими слід обрати один, а як взаємопов'язані рівні єдиної архітектури розвитку. Стимулююча фіскальна політика формує імпульс зростання; децентралізаційна модель забезпечує територіальну основу цього зростання; боргово-збалансована – окреслює межі фінансової безпеки; інституційно-орієнтована – підвищує якість управління; євроінтеграційна – задає стратегічний вектор модернізації. Саме в їх синхронізації вбачається найбільш

реалістична модель фінансової політики України на середньо- та довгострокову перспективу. Схема синхронізації різних моделей наведено на рис.1

Рис.1 Архітектура перспективних моделей фінансової політики України

Джерело: сформовано авторами на основі джерел [9-12]

Завершуючи логіку аналізу, важливо розглянути фінансову політику України крізь призму досягнення Цілей сталого розвитку, оскільки саме цей вимір поєднує фінансову стабільність із довгостроковими пріоритетами суспільного розвитку.

Інтеграція SDGs у бюджетну політику означає перехід від традиційного розподілу ресурсів за галузевим принципом до фінансування, узгодженого з конкретними стратегічними результатами. У такій моделі бюджет виступає не лише інструментом покриття поточних потреб, а й механізмом досягнення цілей у сферах подолання бідності, розвитку освіти, охорони здоров'я, енергоефективності, екологічної безпеки та інституційної спроможності. Для України це особливо важливо, адже в умовах воєнних втрат і післявоєнного відновлення бюджетна політика має одночасно виконувати стабілізаційну й трансформаційну функції [2, с. 225].

Роль державних фінансів у досягненні цілей сталого розвитку є визначальною, оскільки саме через бюджетні, податкові та інвестиційні

механізми держава здатна формувати стимули для економічної модернізації. Йдеться не лише про пряме фінансування соціальних або екологічних програм, а й про створення фінансових умов для структурних змін: підтримки інновацій, розвитку людського капіталу, модернізації інфраструктури та скорочення регіональних диспропорцій. У цьому сенсі державні фінанси мають працювати як інструмент узгодження економічного зростання з критеріями соціальної інклюзивності та екологічної відповідальності [10, с. 106].

Практична реалізація цієї логіки охоплює три взаємопов'язані виміри. Екологічний вимір передбачає фінансування енергоефективності, відновлення довкілля, розвитку сталої енергетики та зменшення екологічних ризиків. Соціальний вимір пов'язаний із підтримкою зайнятості, доступу до базових послуг, зниженням нерівності та зміцненням людського капіталу. Економічний вимір стосується стимулювання продуктивності, інноваційної активності, інфраструктурної модернізації та формування фінансової основи для довгострокового зростання. Саме збалансування цих трьох складових визначає, наскільки фінансова політика справді відповідає логіці сталого розвитку, а не лише декларує її [14, с. 27].

Водночас імплементація SDGs у фінансову політику України залишається складною. Основними проблемами є обмеженість ресурсів, домінування короткострокових бюджетних пріоритетів, слабка координація між стратегічним плануванням і бюджетним процесом, а також недостатня розвиненість системи моніторингу результатів. Додатковим бар'єром виступає те, що значна частина видатків і далі спрямовується на реагування на поточні кризи, тоді як фінансування довгострокових цілей часто відсувається на другий план. У результаті інтеграція SDGs у бюджетну політику залишається радше перспективним напрямом, ніж повністю реалізованою практикою [2, с. 229].

Фінансова політика України у контексті досягнення Цілей сталого розвитку має розглядатися як інструмент не лише стабілізації, а й

стратегічної перебудови економіки. Її ефективність залежить від того, наскільки бюджетні рішення будуть пов'язані з довгостроковими результатами у соціальній, економічній та екологічній сферах. Для узагальнення зв'язку між фінансовою політикою та Цілями сталого розвитку доцільно представити даний зв'язок у вигляді систематизованої табл.4.

Таблиця 4 Відповідність інструментів фінансової політики України окремим Цілям сталого розвитку (SDGs)

Ціль сталого розвитку (SDG)	Ключовий зміст	Інструменти фінансової політики	Очікуваний ефект
SDG 1: Подолання бідності	Зниження рівня бідності	Соціальні трансферти, адресна допомога, субсидії	Підвищення рівня життя, зменшення соціальної вразливості
SDG 3: Міцне здоров'я	Доступ до медичних послуг	Бюджетне фінансування охорони здоров'я, медичні гарантії	Покращення якості та доступності медичних послуг
SDG 4: Якісна освіта	Розвиток людського капіталу	Освітні субвенції, інвестиції в освіту	Зростання продуктивності праці
SDG 7: Доступна та чиста енергія	Енергоефективність, ВДЕ	«Зелені» тарифи, податкові пільги, держінвестиції	Зменшення енергозалежності, екологізація економіки
SDG 8: Гідна праця та економічне зростання	Підтримка зайнятості	Податкові стимули, підтримка МСП, інвестпрограми	Зростання ВВП, створення робочих місць
SDG 9: Інфраструктура та інновації	Модернізація економіки	Капітальні видатки, державно-приватне партнерство	Інноваційний розвиток, підвищення конкурентоспроможності
SDG 10: Зменшення нерівності	Соціальна справедливість	Прогресивні елементи оподаткування, трансферти	Скорочення соціально-економічних диспропорцій
SDG 11: Сталі міста і громади	Регіональний розвиток	Місцеві бюджети, децентралізація, муніципальні інвестиції	Підвищення якості життя на місцевому рівні
SDG 13: Боротьба зі зміною клімату	Екологічна політика	Екологічні податки, кліматичні фонди	Зменшення викидів, адаптація до змін клімату
SDG 16: Сильні інститути	Прозорість і управління	Бюджетна прозорість, аудит, цифровізація фінансів	Зростання довіри та ефективності управління

Джерело: узагальнено авторами на основі джерел [2;10;14]

Така систематизація демонструє, що фінансова політика України має потенціал бути інтегрованим інструментом досягнення Цілей сталого розвитку, однак ефективність її реалізації залежить від узгодженості між стратегічним плануванням і бюджетними рішеннями.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи проведене дослідження, слід відзначити, що фінансова політика України перебуває у стані трансформації під впливом воєнних, економічних та інституційних викликів, що зумовлює її переважно реактивний характер і обмежує можливості довгострокового розвитку.

Встановлено, що ключовими обмеженнями залишаються фіскальна нестабільність, високе боргове навантаження, вузький фіскальний простір, залежність від зовнішнього фінансування та недостатня ефективність публічних видатків. Водночас потенціал фінансової політики значною мірою пов'язаний із поглибленням децентралізації, підвищенням інституційної спроможності та орієнтацією на інвестиційно-інноваційний розвиток. Підтверджено доцільність впровадження комплексної моделі фінансової політики, що поєднує стимулюючу фіскальну політику, боргову збалансованість, розвиток місцевих фінансів, інституційну модернізацію та євроінтеграційний вектор. Саме їх синхронізація створює передумови для переходу від політики виживання до політики сталого економічного зростання.

Окремо варто зазначити, що інтеграція Цілей сталого розвитку у бюджетну політику має стати системним елементом фінансового управління, а не декларативним напрямом. Це потребує узгодження стратегічного планування з бюджетними рішеннями, підвищення ефективності використання ресурсів та впровадження результативно орієнтованого підходу. Отже, подальший розвиток фінансової політики України має базуватися на поєднанні макрофінансової стабільності з активною роллю держави у стимулюванні структурних змін, що є необхідною умовою сталого економічного зростання.

Література

1. Єфименко Т. Фіскальні реформи та сталий розвиток в Україні. *Фінанси України*. 2016. № 3. С. 7–14. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fu_2016_3_3.pdf
2. Hrublyak S., Bezrukova V., Bak N., Hlushchevskyi V. Impact of Ukraine's fiscal policy on achieving the sustainable development goals in current conditions. *Міжнародний конкурс студентських науково-дослідницьких робіт з економіки. Comrat : A and V Poligraf*, 2025. Вип. 6. Т. 3. С. 225–231. URL: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/234547
3. Bogdan T. Debt sustainability analysis and its policy implications for Ukraine. *Public and Municipal Finance*. 2024. Vol. 13, No. 2. P. 204–219. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.13\(2\).2024.17](https://doi.org/10.21511/pmf.13(2).2024.17)
4. Bogdan T., Gligorov V., Havlik P., Landesmann M. From fiscal austerity towards growth-enhancing fiscal policy in Ukraine. *Vienna : The Vienna Institute for International Economic Studies*, 2017. 89 p. (wiiw Research Report, No. 417). URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/204189/1/wiiw-research-rep-417.pdf>
5. Petrunenko I., Lavrov R., Kuybida V. Fiscal policy of economic development: Ukraine and Poland comparison. *Design, Construction, Maintenance*. 2023. Vol. 3. P. 46–63. DOI: <https://doi.org/10.37394/232022.2023.3.5>
6. Сокіл О. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки фіскальної політики та сталого розвитку України. *Облік та фінанси*. 2024. Т. 105. С. 30–42. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-3\(105\)-30-42](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-3(105)-30-42)
7. Storonyanska I., Benovska L., Ivashko O. et al. Public spending and sustainable economic growth. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 3 (62). P. 279–292. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4717>
8. Поліщук В., Дорош В., Іщук Л. Індекс фіскальної стабільності в контексті фінансової політики. *Фінансова та кредитна діяльність: проблеми*

теорії та практики. 2025. Т. 6, № 65. С. 452–466. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.65.2025.4941>

9. Григор'єв Г. Фіскальний простір, боргова стійкість та інноваційне зростання в Україні. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2025. Т. 10, № 1. С. 68–75. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2025.10.1.68-75>

10. Martynenko V., Koliada T., Skoryk M. et al. Financial support for the implementation of sustainable development goals in the context of decentralisation: The case of Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 1 (60). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4618>

11. Kyrylenko O., Gavkalova N., Shashkevych O. Utilising public finance to foster sustainable growth in local communities. *European Journal of Sustainable Development*. 2025. Vol. 14, No. 2. P. 345–363. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p345>

12. Kotina H., Stepura M., Matviichuk D., Maister A. Sustainability of local public finance and regional development in Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 2 (55). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4314>

13. Medynska T., Holovachko V., Vykliuk M., Vovk M. Fiscal frameworks in the 21st century: critical discussion of fiscal policy and private sector development in the recent history of Ukraine (1991–2024). 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16418999>

14. Koldovskyi A. Sustainable development in Ukraine: enhancing financial sector infrastructure. *Green Economics*. 2025. Vol. 3, No. 1. P. 17–37. DOI: <https://doi.org/10.62476/ge.3.117>

References

1. Yefymenko, T. (2016), “Fiscal reforms and sustainable development in Ukraine”, *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 7–14, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&

IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Fu_2016_3_3.pdf
(Accessed 20 March 2026).

2. Hrublyak, S., Bezrukova, V., Bak, N. and Hlushchevskyi, V. (2025), “Impact of Ukraine's fiscal policy on achieving the sustainable development goals in current conditions”, *Mizhnarodnyj konkurs students'kykh naukovodoslidnyts'kykh robit z ekonomiky*, vol. 6, no. 3, pp. 225–231, available at: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/234547 (Accessed 20 March 2026).

3. Bogdan, T. (2024), “Debt sustainability analysis and its policy implications for Ukraine”, *Public and Municipal Finance*, vol. 13, No. 2, pp. 204–219. DOI: [https://doi.org/10.21511/pmf.13\(2\).2024.17](https://doi.org/10.21511/pmf.13(2).2024.17)

4. Bogdan, T., Gligorov, V., Havlik, P. and Landesmann, M. (2017), *From fiscal austerity towards growth-enhancing fiscal policy in Ukraine*, The Vienna Institute for International Economic Studies, Vienna, available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/204189/1/wiiw-research-rep-417.pdf> (Accessed 20 March 2026).

5. Petrunenko, I., Lavrov, R. and Kuybida, V. (2023), “Fiscal policy of economic development: Ukraine and Poland comparison”, *Design, Construction, Maintenance*, vol. 3, pp. 46–63. DOI: <https://doi.org/10.37394/232022.2023.3.5>

6. Sokil, O. H. (2024), “Accounting and analytical support for the assessment of fiscal policy and sustainable development of Ukraine”, *Accounting and Finance*, vol. 3 (105), pp. 30–42. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-3\(105\)-30-42](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-3(105)-30-42)

7. Storonyanska, I., Benovska, L. and Ivashko, O. (2025), “Public spending and sustainable economic growth. Financial and Credit Activity”, *Problems of Theory and Practice*, vol. 3 (62), pp. 279–292. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4717>

8. Polischuk, V., Dorosh, V. and Ischuk, L. (2025), “Fiscal Stability Index in the Context of Financial Policy. Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice”, *Finansova ta kredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky*, vol. 6, no. 65, pp. 452–466. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.65.2025.4941>

9. Hryhor'iev, H. (2025), "Fiscal Space, Debt Sustainability and Innovative Growth in Ukraine", *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky*, vol. 10, no. 1, pp. 68–75. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2025.10.1.68-75>
10. Martynenko, V., Koliada, T. and Skoryk, M. (2025), "Financial support for the implementation of sustainable development goals in the context of decentralisation: The case of Ukraine", *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, vol. 1 (60). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4618>
11. Kyrylenko, O., Gavkalova, N. and Shashkevych, O. (2025), "Utilising public finance to foster sustainable growth in local communities", *European Journal of Sustainable Development*, vol. 14, No. 2, pp. 345–363. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2025.v14n2p345>
12. Kotina, H., Stepura, M., Matviichuk, D. and Maister, A. (2024), "Sustainability of local public finance and regional development in Ukraine", *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, vol. 2 (55). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.55.2024.4314>
13. Medynska, T., Holovachko, V., Vykliuk, M. and Vovk, M. (2025), "Fiscal frameworks in the 21st century: critical discussion of fiscal policy and private sector development in the recent history of Ukraine (1991–2024)", *Сліо*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16418999>
14. Koldovskyi, A. (2025), "Sustainable development in Ukraine: enhancing financial sector infrastructure", *Green Economics*, vol. 3, No. 1, pp. 17–37. DOI: <https://doi.org/10.62476/ge.3.117>

Отримано редакцією журналу / Received: 31.03.26

Прорецензовано / Revised: 10.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26